

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Informatie is Macht

Rommelend Europa

Aanpak

Groepsgesprekken:

- Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging EU in Brussel
- Collega organisaties in Brussel
  - o Huis van de Provincies
  - o Provincie Zeeland
  - o Neth-ER (Netherlands house for Education and Research)
  - o RWS Bureau Brussel

Interviews:

- Ceta Noland, Min. van Buitenlandse Zaken, Eenheid Strategische Advisering
- Mendeltje van Keulen, Haagse Hogeschool, lector The Changing Role of Europe
- Christiaan Nelisse, Clingendael Academy
- Senior Expert DG DIGIT (European Commission), op verzoek anoniem
- Pavel Svoboda (Lid KDU-CSL (Christelijke politieke partij), docent aan de Charles University)
- Tomas Zdechovsky (MEP – Member of European Parliament, EPP)
- Michaela Sojdrova (MEP, EPP)
- Damian Boeselager (MEP, Volt Europa, Greens)
- Jurre Honkoop (Lid D66, analist Publieke Zaken)

Belangrijke bronnen:

- Raad openbaar bestuur – de Rijksoverheid als middenbestuur
- White Paper on the Future of Europe – European Commission
- The multilateral system under stress. Charting Europe's path forward - Clingendael
- Brexit and Beyond. Rethinking the Futures of Europe - Benjamin Martill and Uta Staiger
- European Political Strategy Centre (EPSC) Global Trends to 2030 - European Commission
- Oefenen met de Toekomst – PBL
- European Commission document: "A vision for public services" Draft version dated 13/06/2013
- Von Ulrich Eberl artikel "Die Welt im Jahr 2050" vanuit de Frankfurter Allgemeine Zeitung
- European Commission document: "White Paper on the Future of Europe" 1 March 2017
- State of the Union 2018, The Hour of European Sovereignty document
- Relevante artikelen in Guardian, FD, Politico etc.

Informatie is Macht

Informatie is macht, in 2050 is dat nog steeds waar. De informatiehoeveelheid groeide enorm vanaf de millenniumwisseling. Er kwamen steeds meer bronnen, die verzamelden veel meer soorten informatie en ook voor elk soort weer steeds grotere hoeveelheden. De enorme groei in beschikbare informatie dwong tot methoden om uit deze brij de relevante informatie te halen. En dat was nodig om om te kunnen gaan met de grote maatschappelijke opgaven van die tijd (klimaat/verduurzaming, veiligheid en migratie). In die tijd werd digitalisering ook al een opgave gezien, maar uiteindelijk werd dat in het denken toch meer een middel om met de andere opgaven om te gaan.

Met de vrije beschikbaarheid van informatie, in de meest brede zin van het woord dus, ontstond een verschuiving in machtsposities: tussen bedrijven en burgers enerzijds, en overheden anderzijds. Desinformatie, al dan niet bewust, en de vrees daarvoor, was een spannend onderdeel van deze ontwikkeling. Het fenomeen van filterbubbels heeft tot ver in de 21e eeuw de potentie van de informatie gedreven samenleving ondermijnd. En techreuzen uit de jaren '10 en '20 hadden door hun vroege informatiefocus een grote impact op de maatschappij, maar die impact bleek ook grote negatieve kanten te hebben. De schandalen rond Facebook en Cambridge Analytics waren nog maar het begin, en leidden uiteindelijk tot een burgerbeweging die, ironisch genoeg datagedreven, zich zo wist te organiseren dat de verdienmodellen van de techreuzen danig werden verstoord. Ook de Amerikaanse politiek sloeg hierop aan, vanaf de campagne voor de presidentsverkiezingen van 2021 werd het opsplitsen van techbedrijven met grote monopolies een thema. De aandeelhouders van die bedrijven kozen er uiteindelijk tegen 2030 voor in turbulente tijden te cashen, door de techreuzen in onderdelen op te splitsen en te verkopen.

Uiteindelijk zijn nu in 2050 van de oude techreuzen alleen nog splinters over, maar die zijn onderdeel van nieuwe grote bedrijven. Deze zijn verschillend van de eerste generatie techreuzen, doordat regulering ze binnen Europa tot op zekere hoogte bijstuurt. De mindset die uit de burgerbeweging naar voren kwam gaf legitimiteit aan die regulering, door de Europese schaal heeft ze effect. Maar dat neemt niet weg dat de maatschappij in 2050 sterk gestuurd wordt door de techreuzen 2.0. Er wordt veel gewerkt in publiek-private partnerschappen, maar de bedrijven zijn daarin de regisserende partij. De bedrijven weten meer van de burger dan de overheid (en ze weten ook meer van de overheid zelf). Voor bedrijven is dit een zeer lucratief verdienmodel, voor overheden is het samenwerken of gemarginaliseerd worden. De informatie over het functioneren van de maatschappij, en het talent om dat te analyseren zit bij de bedrijven, en niet bij de overheden. IV-ingenieurs zijnde grootste beroepsgroep, die van project naar project hoppen zonder vast dienstverband. Maar jonge, getalenteerde IV-ingenieurs doen dat niet bij overheden, waardoor het ambtenarenbestand sterker vergrijsd is dan rond 2020 ooit voorstelbaar was. Die oude generatie kan ook moeilijk omgaan met de inmiddels vervaagde grenzen tussen werktijd en privétijd.

Bewust en onbewust bij de burger gemeten gedragingen en preferenties bepalen direct en kortcyclisch de publieke besluitvorming op nationaal en Europees niveau. Deze digitale indirecte democratie is effectief, waardoor er in 2050 een maatschappelijk debat woedt of er nog politieke volksvertegenwoordiging nodig is cq. of er nog wel verkiezingen nodig zijn als publieke uitvoeringstaken vanuit de techbedrijven gestuurd worden. Dat vraagt van de publieke uitvoering wel wendbaarheid, de digitale representatie van het maatschappelijk debat schiet snel mee met omslaande stemmingen in de maatschappij.

Vraag je de gemiddelde Europeaan anno 2050 wat zijn identiteit bepaalt, dan begint hij/zij/* eerder over technologie en informatie dan over Europa of over een geboorteland. Euro-Engels is zijn/haar/* tweede taal, en data vindt hij/zij/* net zo'n vanzelfsprekend onderdeel van het leven als ademen, eten en drinken. Vraag je naar taalbeheersing, dan gaat het antwoord over programmeertalen. Dat is een vereiste basis, zonder komt hij/zij/* niet ver. Digitale connectiviteit bepaalt zijn/haar/* vrijheid, om te werken en om alle andere gewenste activiteiten te ontplooiën. Tijd- en plaats onafhankelijk werken is de standaard, de mix van werk en privétijd geeft daardoor ook identiteit.

